

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisni dopisi se pošiljajo: Urodnistru „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 37.

V Ljubljani, dne 13. septembra 1917.

Leto XXX.

Mirovni obrisi.

Počasi sicer, vendar bliža se tako zaželjeni mir. Nobena država nima poguma, da bi kratkomalo odbila posredovanje sv. Očeta. Mogoče, da bodo nekatere skušale mirovna pogajanja zavleči, a dolgo časa ne bo šlo več. Povsod se že čuti pritisk odspodaj. Ljudstvo ne more več prenašati strašnih bremen. Naš cesar je z vsem srcem za mir. Zato mu bodo narodi hvaležni. Prokletstvo bo pa prišlo na tistega, ki bo samo iz pohlepa ali napuha še dalje hujskal na vojsko.

Sv. Oče je sedaj jasno in določno povedal, na kakšni podlagi je mogoč trajen in srečen mir. Prvo je, pravi, da na mesto sile stopi pravica. Dosti dolgo so državniki oznanjali in poveličavali gospodstvo moči in sile. Kaj je bil konec? Najstrašnejša vojska, kakršne še ni doživel svet, s silo ni mogoče narodov vladati, nikar pa osrečiti. Sila vzbuja silo. Tako je v življenju posameznikov, tako tudi v življenju narodov. Med posamezniki je konec pretep, med narodi pa revolucija in vojska. Človek je človek po pameti, vodilo pameti je pa pravica. Ta vojska je to vendar dosti krvavo dokazala. Čas bi bil, da bi vsi narodi to spoznali in priznali. Tri leta že divja vojska, tri leta gospoduje sila, a smo tam, kjer smo bili. Če se narodi prepuste še nadalje gospodstvu sile, bo konec samo uničenje. Pravica, ta glas, ki bi bil vojsko lahko zabranil, naj jo sedaj vsaj konča!

Če narodi pripoznajo načelo pravice, pravi sv. Oče, bo vse drugo iz tega samo po sebi sledilo. S pametnim sporazumom bodo lahko države z manjšale dosedanje grozno oboroževanje. Kjer vlada med državami pravica, tam ni treba velikih armad. Dosti bo, če bo v vsaki državi nekaj brambe, da se vzdržuje notranji red. Če pomislimo, koliko ljudskega premoženja je požrla vojska, koliko ga je leto

za letom požrla že sama priprava na vojsko, in koliko bi ga priprava za novo vojsko, tedaj moremo šele prav spoznati, kaj pomeni ta predlog sv. Očeta. Ko bi države porabile vse te milijone in milijarde za ljudstvo, za povzdigo kmetijstva in obrti, omike in izobrazbe, kako bi bilo vse drugače! Ne bi se bilo treba ljudem seliti v Ameriko, bilo bi doma za vse dosti drugega kruha!

Ker bi pa bili prepričani med državami tudi poslej mogoči, zato, pravi sv. Oče, naj bi se ustanovila mednarodna razsodišča. Pred ta razsodišča bi prišla vsa sporna vprašanja in tu bi se reševala z mirnim sporazumom. Ako bi se kaka država ne hotela pokoriti, bi ji druge odtegnile ugodnosti trgovinskih in gospodarskih pogodb in jo tako brez orožja prisilile, da prizna pravico in se ji pokori. Katera država je tako samosvoja, da prav nič ne potrebuje drugih? Nobena. Zato bi se nobena država ne upala odklanjati mednarodnih rozsodb.

V zvezi z gospodstvom pravice je svoboda morja. Krivično je, če država državi zapira pota po morju. Pot po morjih bodi svobodna in odprta vsem! Koliko manj nasprotij bi bilo, ko bi vladalo to načelo. Lahko rečemo, da bi tudi svetovne vojske ne bilo. Na drugi strani, pravi sv. Oče, se bodo pa odprli vsem narodom novi viri blagostanja, če bodo imeli po morjih svobodno pot. Mali narodi ne zmorejo velikanskih vojnih ladij, kakor so jih imele doslej velike države za obrambo pomorske trgovine. Ako bodo morja svobodna, jih ne bo treba več. Tisti denar se bo lahko perabil za trgovske ladje in za povzdigo trgovine.

To so v velikih obrisih načela, na katerih je po mislih sv. Očeta mogoč pravičen in trajen mir. Da bi se pa sporazum lažje dosegel, zato, misli sv. Oče, bi morale vse države izprazniti ozemlja, ki so jih osvojila, in odpovedati se vsaki vojni

odškodnini. Drugače mir ni mogoč in bi trajala vojska do popolnega uničenja. Če bo pa mir pravičnosti in sporazuma, se bo vrnilo tudi medsebojno zaupanje in prijateljstvo narodov, in to je neprimerno več vredno, kakor pa kos sovražne zemlje, ki bi z nje puhtelo samo sovraštvo in kletev. Odškodnino si bodo pa države same najlažje pokrile, če sprejmejo predlog sv. Očeta in se razororože.

Sv. Oče živo opominja vladarje, naj uslišijo njegovo prošnjo. Dosti je krvi, dosti gorja. »Sprejmite očetovski poziv, ki ga razglašamo v imenu božjega Zveličarja, kralja miru! Mislite na svojo veliko odgovornost pred Bogom in ljudmi. Od vaših sklepov je odvisna sreča narodov! Naj vam nebo navdahne sklepe miru. Blagrovani vas bomo mi, blagrovani vas bodo rodovi, ki pridejo za nami!«

Bog daj, da bi narodi ne preslišali tega ponovnega klica sv. Očeta in da bi res kmalu, kmalu prišel tisti dan, ko bo od kraja do kraja zemlje poletel en glas: mir, mir!

Še enkrat: mirovna nota sv. Očeta.

Prvi državni poglavar, ki je poslal odgovor papežu Benediktu XV., je Wilson, predsednik ameriških Združenih držav. Pri nas v Evropi smo prvotno prejeli le prevod Wilsonovega besedila, kakor ga je oskrbel francoska brzojavna Havas-agentura. Švicarski listi so pa dognali, da je prvotno besedilo v bistvenih točkah pokvarjeno in potvorbno. Wilsonov odgovor v francoski pokvarjeni obliki seveda ni bil kaj zadovoljiv: zdelo se je, kakor da Wilson mir odklanja, ne glede na to, da morajo nekateri izrazi, ki se tičejo nemškega cesarja, nemško ljudstvo naravnost dražiti in izživati. Švicarski listi pa zatrjujejo, da Wilson

(kakor se glasi na uvodnem mestu prvotnega in pravičnega odgovora), naravnost pritrjuje predlogom sv. Očeta in da kaže veliko spoštovanje do papeževe note. Po francoski prestavi bi morali sklepati, da Wilson ne mara miru s Hohenzollerici, dočim samo zahteva, da se mora nemškemu mirovnemu poroštvo pridružiti odločno ljudsko poroštvo.

Povsem soditi je francoska potvara zavraten napad na mir, obupen čin francoskega framanstva. Pravo, izvirno besedilo zahteva takorekoč potrebo nadaljnjih mirovnih razgovorov, ko je jasno, da se je Wilson nekako prilagodil nasvetom sv. Očeta. Iz Wilsonovega odgovora odseva kakor neko spravno raspoloženje; zdi se, kakor bi se hotel odtrgati od entente in stopiti v nepristransko razmerje do osrednjih držav. Odgovor Wilsonov nas potrjuje v upanju, da smo bližje miru, kakor slutimo.

Ako se je torej z besedilom Wilsonovega odgovora napravila na Francoskem res taka goljufija, kakor poročajo švicarski časopisi, potem pač ameriški predsednik ne bo mogel molčati. Francoski listi so vse križem o papeževi noti tako mrzlo pisali in poročali, da je omenjena goljufija in prevara, ki so jo zasledili švicarski časopisi v francoski prestavi Wilsonovega odgovora, čisto umevna.

Pregled po svetu.

Prihajajo z odgovori . . . Ves svet se sedaj najbolj zanima za to, kakšni so ali bodo odgovori, ki jih dobiva in jih bo dobil papež Benedikt XV. na svojo zadnjo mirovno noto. — Predsednik ameriških držav, Wilson, je odgovoril med prvimi. Vtis njegovega pisma ni posebno zadovoljiv; odgovor njegov je tak, kakršnega morejo dati tisti, ki se nočejo ukloniti Nemčiji. (Odgovor njegov je pa potrjen, kakor poročamo na drugem mestu.) — V Berlinu je kancler sklical poseben odsek, ki bo sestavil odgovor na mirovno noto sv. očeta. Odsek je imel sejo 10. septembra. — Iz Newyorka se javlja, da je Wilson poslal sv. očetu še lastnoročno pismo, ki v njem izjavlja, da je voljan sprejeti nadaljnje predloge sv. očeta. »Morningpost« pravi: Korak Benedikta XV. še ni prinesel miru, a vse narode je približal miru. Pot ne more biti več dolga, če bo imel nemški državni zbor moč, da se doseže sporazum.

Na seji dunajskega občinskega sveta 31. m. m. je izjavil župan dr. Weiskirchner, ko je otvoril sejo: V noč sovraštva in razdora, h kateremu je naš rod obsojen že četrto leto, se je dvignil glas, ki sega najgloblje v človeške prsi, glas človeške ljubezni in človeškega dostojanstva, glas miru, ki je padel v nemirni svet, da spravi ljudi in jih zopet privede, da bodo spoštovali sebe in bližnjega. V imenu Vsemogočnega, v imenu Božjega kneza miru je naprosil sv. oče vladarje narodov, ki se vojskujejo, naj se spominjajo svoje velikanske odgovornosti pred Bogom in ljudmi in naj kmalu končajo strašno borbo, ki je vedno bolj in bolj brezplodno prelivanje krvi. Ne

vemo, če bo divjanje in uničevanje volje ter zaslepljenost še dolgo prekrizala glas človekoljubnosti. Dunajčani se je zavedamo še posebno vsled koraka sv. očeta. Tisti, ki še žele vojsko, da bi osvojevali, so še daleč od tiste poti, ki jo morejo zagovarjati nasproti potomcem in pred Bogom. V globoki hvaležnosti se klanjamo vzvišenemu zvanju, ki ga je sprejel sv. oče in molimo, naj nas povede velik korak naprej, da se doseže že dolgo zaželeni mir.

Opozicija. Načelnik »Jugosl. kluba« dr. Korošec, ki je prišel iz Zagreba v Sarajevo, je dal tamošnjemu »Hrvatskemu Dnevniku« sledečo izjavo: »V Avstriji smo zopet dobili novo ministrstvo. Ministrski predsednik Seidler ga je predstavil s kratkim programom. Mi nismo rabili tega programa. Program se vidi iz sestave kabineta. Če ni niso dobili nobenega ministra, Jugoslovani in Ukrajinci po enega štátista. Kabinet je sestavljen tako, da se svetu jasno pokaže protežiranje Nemcev, a zapostavljanje vseh drugih narodov. Mi Slovenci ne moremo drugače postopati kakor z zavestjo najstrožje opozicije. In če bi tudi Seidler poklical v svoj kabinet same Slované, mi objavljenega programa ne bi mogli podpisati. Narodna avtonomija je premalo. Naš program je naša deklaracija z dne 30. maja. Kdor ni z nami, je proti nam! Ni težko pogoditi, kakšno stališče bo zavzel »Jugoslovanski klub« nasproti novemu ministrstvu.«

Plačilo za zvestobo. Slovenci hočemo po vojski imeti mir tudi s svojimi sosedi. To pa je mogoče samo s tem, če dobí naš narod avtonomijo, zato se bomo zavzemali in borili za avtonomijo tako dolgo, da jo dobimo. Pisec teh vrst biva med ljudstvom in vsak dan občuje z ljudstvom, zato vedno kako naš narod hrepeni po istem času, ko bo prost nam nasprotnih, nadutih uradnikov! Zato je ljudstvo neizmerno navdušeno za samopravo. In na Slovenskem ni več mogoč narodnjak, ki bi bil proti avtonomiji. Enako navdušeni so naši vojaki po frontah. Njih narodni ponos se je visoko povzdignil. Pred par dnevi je pisal eden te besede: »Upam na boljše čase za Slovence in sploh za Jugoslovane. Dovolj časa je bil naš narod v suženstvu in pod nadvlado drugih narodov. Toda vojna nas je prebudila. Bog daj, da bi minuli kruti vojni časi in bi Slovenci živeli v naši mili avtonomni domovini pod vlado blagega cesarja Karla!« Nemci, čuje besede našega vojaka: »vojna nas je prebudila!« Da, vojna je nas prebudila, vojna je silno povzdignila narodno zavest; naši vrli sinovi se v tej vojni izvrstno borijo in kot plačilo za zvestobo hočemo in moramo mi imeti narodno avtonomijo. (Slov. Gosp.)

»Hrvatska država« se imenuje nov list, ki je hl izhajati v Zagrebu. Geslo mu je deklaracija jugoslovanskih poslančev v državnem zboru, ki se ji je pridružila Starčevićeva stranka prava v hrvatskem saboru.

Nova smer v poljski politiki. Prihodnje zasedanje državnega zbora utesne pokazati čisto novo orientacijo poljske politike. Poljski državni svet v kongresni Poljski se je razšel, kar pomeni popolnoma novo smer poljske politike napram Nemčiji. S tem so prekinjene vse dosedaj obstoječe

vezi poljskega naroda z nemško državo. To se je zgodilo v istem času, ko je avstrijski cesar izdal odločbo, da se vodstvo v vojaški guberniji lublinski poveri državnemu svetu, čegar sodniki naj sodijo v imenu kraljevske krone poljske. Da naša in nemška politika na Poljskem ne tečeta vzporedno, je bilo znano že dolgo. Prihodnje zasedanje bo stalo skorogotovo v znamenju popolnoma protinemske politike. Nova je tudi odredba, da se bo odslej poljska armada pod avstrijskim poveljstvom postavila na fronto. Mogoče je Avstrija v poljskem vprašanju zmaga nad Nemčijo in njenimi diplomati.

Vprašanje poljske ustave. Naš minister za vnanje zadeve grof Czernin je bil te dni v Berlinu. Razpravljal je z nemskim državnim kanclerjem o uredbi poljske države. Doseglo se je baje popolno soglasje. Pričakovati je torej že v prihodnjih dneh važne izjave obeh zveznih monarhij o vprašanju poljske ustave. Imenovana bo, kakor pišejo, začasna vlada treh članov; ta svet bo imenoval ministrskega predsednika, ki bo razpisal volitve v državni zbor.

Pašić v Rimu. Bivši srbski ministrski predsednik, ki je bil nedavno v Londonu, je došel 6. septembra v Rim, da pripravi pot italijansko-srbski spravi. Vse časopise se peča z njegovim poslanstvom; večina zagovarja italijanske pravice nasproti srbskim željam.

Svetovna vojska.

Kras še vedno pozorišče krvave morije. V goro Sv. Gabrijele se zaletava italijanska sila z vztrajnim ogojem. Sv. Gabrijel stoji trdno v naših rokah. Vzhodno od Gorice so se italijanski napadi razpršili brez koristi. Ob 1. italijanski ofenzivi so naše čete ujele okrog 500 italijanskih častnikov in 18.000 vojakov. Na Banjšici trčil napad ob napad. — Trst neprestano v ogoju letalecev. — Nemška ofenziva pri Rigi presenetila Ruse. Rigo so zasedli Nemci.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Naši začeli tudi s protinapadi na Krasu. Kakor po 10. soški bitki, tako se je kraska armada tudi zadnji teden lotila ofenzivnega nastopa na Krasu zlasti v prostoru Grmade. V prvem navalu so bile osvojene spreduje italijanske postojanke; sovražnik je bil vržen proti Trziču pri Flondarju — zapadno od Grmade — in pri Brestovici. Italijani so tako izgubili v par dneh večino uspehov, ki so jih dosegli v 11. soški bitki na tem prostoru. Našim napadom so sledili takoj italijanski protinapadi, toda naše čete so krčevito držale osvojene jarke; val za valom se je razbil v našem ognju. V teh bojih so se zopet odlikovali štajerski Slovenci mariborskega pešpolka št. 47. V tem prostoru so naši ujeli 4. in 5. septembra 160 častnikov in nad 6300 vojakov.

Sv. Gabrijel — središče bojev — ostal naš. Gora Sv. Gabrijela je postala — kakor prej Oslavje, Podgora, Kalvarija — središče vseh bojev na primorskem bojišču. Kakor se vidi, si hočejo Italijani v 11. soški bitki »zasigurati« vsaj posest Gorice in zato bi radi osvojili predvsem goro Sv. Gabrijela in grič Sv. Marka. Po svoji ljutosti in res prav mesarskem klanju so boji na Sv. Gabrijelu podobni prejšnjim bojem na Oslavju in Podgori; pretečni teden so se na tem skalnatem hribu tako krvavo tepli, kakor morda še v nobeni vojski ne. 4. in 5. septembra so dosegli boji v tem prostoru svoj višek. Neprestano je obstreljeval sovražnik z najtežjimi granatami vrh in po-bočja te gore. Najmanj osem italijanskih brigad je noč in dan naskakovalo naše višinske postojanke. Pehotni boj je divjal semintja. Večkrat se je posrečilo italijanski premoči zasesti vrh gore, toda naš protinapad jo je vedno iznova vrgel z gore in po dvadnevni siloviti borbi so naši končno ostali gospodarji vrha. Večina napadov je prihrumelo od severozapada, od Dola. Tu čez so Italijani prodirali in — bežali, in na tem prostoru je imela naša artiljerija kr-

100 bomb, ki so zadale zasebnikom nekaj škode in užgale neko skladišče slame. Naši letalci so pa zopet napadli kraje za laško fronto, kjer imajo Italijani svoja skladišča in težke topove.

Italijanske izgube. Italijanski listi pišejo, da so izgube pri Soči tako ogromne, kakor na nobenem drugem bojišču. Brigada iz Palerma, ki je večkrat naskočila goro Sv. Gabrijela, je izgubila skoro 70 % vseh svojih ljudi. Skoraj prav toliko ljudi so izgubile tudi druge italijanske čete iz južne Italije in Sicilije; s temi je namreč napadal Cadorna zadnje dni, ker so italijanski polki iz srednje in severne Italije v prejšnjih bojih preveč trpeli. Tudi avstrijske izgube niso majhne, kar je umevno, če mislimo na krvavo morijo zadnjih dni.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Nemška ofenziva pri Rigi. — Riga padla. Ze večkrat je rusko časopisje pisalo, da nameravajo Nemci vzeti Rigo in napasti Petrograd. Ni dolgo tega, kar je vrhovni ruski poveljnik Kornilov rekel, da je Nemcem odprta pot v Petrograd, če pade Riga. Kljub temu so se Rusi čutili v Rigi precej

morske strani je pa pritisnila tudi nemška mornarica, Rusi so uvideli, da je Riga in trdnjava zanje izgubljena, razstrelili so v naglici utrdbne in zbežali v divjem neredu ob morju proti severovzhodu. Za to množico je pritisnila nemška konjenica, nad njo pa nemški letalci, ki so s strojnimi puškami in bombami povzročali strah in grozo med bežečimi masami. Bežeča armada požiga po svoji stari navadi vasi; preganjanci so ji pa tesno za petami in so že dosegli mesto Hinzenburg ob cesti, ki vodi v Wenden. Severno krilo ruske armade je strto in v nevarnost je prišla vsa ruska fronta ob Dvini, zato so se Rusi umaknili na vsi črti ob spodnji Dvini do Fridrikovega. V Rigi in Ust Dvinskem je padel Nemcem v roke bogat plen; dosedaj so našli 120 ujetih častnikov, 7500 mož, 180 topov, 200 strojnih pušk, več oklopnih avtomobilov in zelo veliko vsakovrstnega vojnega orožja.

Odbiti romunski napadi. Med tem ko so Rusi doživeli pri Rigi občuten poraz, se rusko-romunske čete izčrpavajo v brezuspešnih napadih severno od mesta Foksani in v gorovju ob Putni in Suziti. Tu so avstrijske in nemške čete odbile več sovražnih napadov. Jugovzhodno od Črnovic pa so avstrijski polki v naskoku vzeli neko višino.

RAZNA BOJIŠČA.

Posod neizpremenjeno. Na zapadnem bojišču vidno močno streljanje s topovi, posebno v Belgiji in pri Verdunu. Nekaj pehotnih napadov so odbile nemške čete pri Ypernu, Lensu in pri Verdunu. Na macedonskem bojišču topovski boji in pehotne praske poizvedovalnih oddelkov. S Kavkaza, perzijskega in sirskega bojišča nobenih posebnih novic.

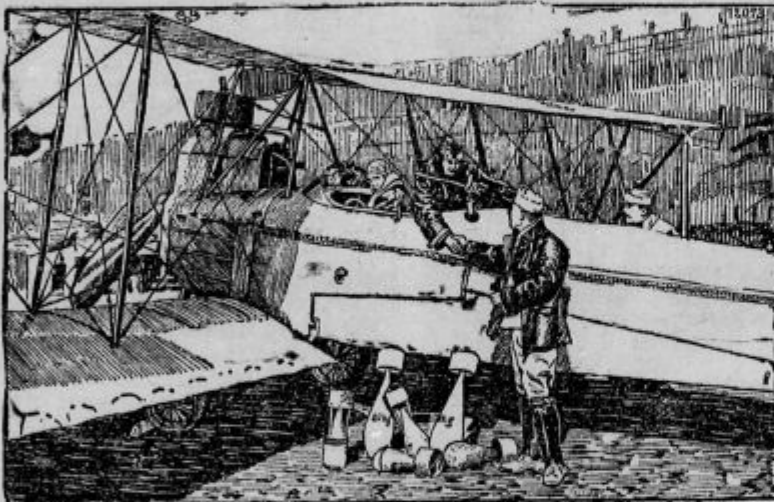
VOJSKA NA MORJU.

Avstrijski podmorski čoln, ki mu poveljuje linijski ladjin poročnik vitez pl. Trapp, je potopil v Sredozemskem morju več sovražnih trgovskih ladij v obsegu 30 tisoč ton. — Odkar traja poostrena podmorska vojska, t. j. od 1. februarja t. l., so nemški podmorski čolni potopili nad 6 milijonov ton sovražnih ladij.

Tedenske novice.

Dvajsetletnica škofovanja. Na praznik Marijinega Imena, 12. sept. je minulo 20 let, odkar vodi ljubljansko škofijo naš vzornik, plemeniti in le za blagor vernikov vneti vladika, prevzvišeni gosp. dr. Anton Bonaventura Jeglič. Dvajsetletno škofovanje pomeni dobo neumorne skrbi, truda, prizadevanja in vztrajnega dela, ki je bilo posvečeno verskemu prerorenju in utrujevanju krščanskega življenja med prebivalci obširne ljubljanske škofije. Goreča ljubezen do dobrega slovenskega ljudstva presvetlemu nadpastirju ni puščala skoraj nobenega odmora, marveč ga je gnala od župnije do župnije, da je mogel tolažiti bolestin, spravljati z Bogom skesan, da je mogel z ognjem svoje gorečnosti oznanjevati božjo besedo, potrjevati slabotne z

Avstro-ogrski zrakoplovec pred lopo za letala.

vavo žetev, ker je streljala v bok prodirajočim in bežečim masam. Kdor je prišel živ iz te krvave borbe, se bo moral vedno z grozo spominjati bojev za goro Sv. Gabrijela.

Odbiti napadi vzhodno od Gorice. Vzporedno z boji ob Sv. Gabrijelu so Italijani napadali tudi vzhodno od Gorice na Sv. Marku, v Panovcu in na Fajtovem hribu. Vsi njihovi napadi so bili zaman.

Boji na Banjšici se nadaljujejo. Sovražnik tudi v tem prostoru še vedno napada, toda naša bramba se je tako okrepila, da začena celo s krepkimi protinapadi. 4. septembra je sovražnik napravil napad pri Madonih; v tistem času so se pa tudi naše čete razvile k napadu; tako je trčil napad na napad; naši so odbili sovražne napade, ki jih je nasprotnik štirikrat ponovil.

Delovanje letalcev vedno živahno. Laški letalci obiščejo vsak dan Trst ter meče bombe na svoje neodrešene brate, pa tudi listke, ki na njih groze, da bodo Trst razstrelili. Večje število sovražnih letal je zopet napadlo Pulj in vrglo v mesto okrog

na varnem, mislili so, da jih dovolj varujejo njih utrdbne zapadno od mesta in široka reka Dvina z velikimi močvirji. Poleg tega so imeli Rusi v Rigi tudi silno mnogo vojaštva. Okrog 15 pehotnih in eno kavalerijsko divizijo so imeli na razpolago v prostoru okrog Rige.

31. avgusta je bilo v Rigi še vse mirno. V gledališčih so igrali, med gledalci je bilo mnogo častnikov in najbrž celo poveljujoči general. Navsezgodaj 1. sept. pa se je pretreslo ozračje vsled silnega grmenja topov in minometalcev, ki so v besnem ognju kmalu zrušili ruske utrjene postojanke. V varstvu topovskega ognja je prekoračila nemška pehota Dvino pri Borkovicu in Dünhofo. V sovražnem ognju so Nemci hitro zgradili čez 300 metrov široko reko 3 mostove; čez nje je šla sila nemške armade na desni breg, kjer se je ustalila. Iz Rige so takoj napadle močne ruske čete, ki so se vrgle z obupno silo na Nemce, toda bile so odbite in poražene. Nato so začeli Nemci zopet prodirati. 3. IX. so že obstreljevali s topovi cesto, ki vodi iz Rige v Wenden. Z

močjo Sv. Duha v zakramentu potrjenja. S pičlim zadovoljen je razdajal presvetli še lo, kar mu je preostajalo, med potrebne in za dobre namene. Zavzemal se je za vse, kar je bilo dobrega in bi pospešilo časno in večno srečo vernikov. S posebnim zanimanjem je zasledoval versko poučevanje mladine v šoli ter bodril katehete, naj vse store za verskonravno vzgojo mladine. Odraščajoči mladini je posvetil posebno skrb, spisaval knjige; vsem je pošiljal temeljite pastirske liste, učil, svaril, opominjal. Naša izobraževalna društva, vzgoja dobrega mladinskega naraščanja, varstvo mladeničev v telovadnih društvih našega »Orla«, skrb za neomadeževano življenje vseh — zlasti mladostnih deklet in fantov v varstvu nebeške matere Marije, vse to je bilo našemu nadpastirju vedno in vsekdar na srcu. Duhovniki so imeli in imajo v svojem višjem pastirju vzor požrtvovalnosti, nesebičnosti, neumorne delavnosti, vzor ljubezni do vernikov!

Ob tej priliki ne moremo ne spomniti na tega, kakor prositi prijatelje našega, naj se spominjajo v svojih molitvah našega anta na ljubljanskem knezoškofovskem sedežu, da bi ga Bog varoval, čuval in ohranil v isti sveži gorečnosti in tudi čvrstem zdravju še dolgo dolgo v dušni prid slovenskega ljudstva!

Vodstvo Slovenske Ljudske Stranke ima sejo v torek, 18. septembra ob desetih dopoldne v deželnem dvorcu v Ljubljani.

Spremembe v ljubljanski škofiji. Podeljena je župnija Mavčiče č. g. Francišku Ferjančič, semenišnemu podvodji v Ljubljani. Umeščena sta bila dne 31. avgusta č. g. Jakob Porenta, župnik v Stopičah za kanonika pri kolegijatnem kapitulju v Novem mestu in Franc Zitnik, kn.-šk. tajnik, na podeljeno mu župnijo Stopiče. Za kn.-šk. tajnika je bil imenovan č. gospod Franc Lončar, kaplan v Št. Jerneju. Imenovan je dr. Gregor Žerjav za prefekta v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano. — Premeščeni so gg. kaplani: Andrej Kajdiž iz Smlednika v Kranjsko goro, Jožef Kres iz Kranjske gore v Hrenovce. — Nameščeni so: g. dr. Ivan Fabijan za podvodjo in ekonomia v duhovnem semenišču ljubljanskem; gg. novomašniki: Anton Hostnik za 2. kaplana v Št. Rupertu, Feliks Gregorec za kaplana v Senožcah.

Na Brezje je prestavljen kot vodja in predstojnik ondotnega franciškega hospica in romarske cerkve č. g. P. Marijofil Holeček, doslej duhovni pomočnik franciške župnije v Ljubljani.

† **Martin Matjašič.** Dne 6. t. m. je umrl eden najboljših sinov Belokrajine Martin Matjašič iz Rosalnica, rojen 5. julija 1859. Bil je mož stare korenine, priden in vesten gospodar ter skrben krščanski oče. Kot tak je stal vedno neomajano v vrstah S. L. S., v kateri je neumorno deloval za napredek Belokrajine. 15 let je županovl svoji domači občini in je bil do svoje smrti nje prvi svetovalec. V letih 1903 do 1914 je bil deželni poslanec črnomalskega in novomeškega okraja. Kot poslanec je vestno vršil svoje poslanske dolžnosti neumorno zastopal koristi svojih volilcev. Vseled svojega odkritega in veselega značaja je bil

med poslanci splošno priljubljen in spoštovan. Od l. 1914. je bil načelnik cestnega odbora metliškega. Bil je nadalje član šolskega in zdravstvenega sveta metliškega. Z vso vnemo je deloval tudi na polju združništva. Do svoje smrti je bil predsednik lepo delujočega kmetijskega društva in odbornik obeh posojilnic v Metliki. Kot pravi belokranjski kmet globoko veren je bil dolgo vrsto let ključar cerkve Matere božje pri Treh farah, kjer je bil tudi v soboto, na praznik Matere božje pokopan. Kako visoko je bil pokojni Matjašič čislán, je pokazal njegov pogreb. Od blizu in daleč so prihili Belokranjci, da mu izkažejo zadnjo čast. Pet duhovnikov in okoličanski župani so ga spremljali na njegovi zadnji poti in metliški cerkveni pevci so mu pod vodstvom posl. Mihelčiča pred domačo hišo in na pokopališču zapeli v slovo. Ob grobu se je poslovil od pokojnika posl. K. Dermastin. Po njegovih besedah hočemo proslaviti spomin pokojnega Martina z delom za procvit in blagor Belokrajine, trdno se držec nauk sv. Cerkve. — Prizadeti družini naše najiskrenejše sožalje, duši pokojnika večni mir in pokoj ter zaslužen plačilo pri Bogu.

Cesar je pomislil na smrt obsojenega morilca dr. Friderika Adler-ja in mu spremenil smrtno kazen v 18 letno težko ječo.

Nevednost ali zlobnost. Po deželi krožijo govorice, čes da je deželni odbor kriv, da je pri nas cena živini manjša kot v drugih deželah ali na Ogrskem. Tistim, ki se resnice ne branijo, bodi povedano, da je kranjski deželni odbor od početka vojske do danes v neprestanem boju za zvišanje živinskih cen; da so se cene zvišale vsaj nekoliko, je pred vsem zasluga deželnega odbora, ki pa sam cen ne določa, kajti Kranjska je v vojnem ozemlju in tu ima vso oblast vojaško poveljstvo, kateremu niti ministri ne morejo ničesar ukazovati. Podobno je glede rekvizicije sena. Po vojski bomo lahko povedali, kaj je v tem oziru storil deželni odbor, sedaj ne moremo. In če kdo sedaj napada v tem oziru deželni odbor, ko se zaradi vojskinih razmer niti braniti ne more, je to zlobno. Enako zlobno je tudi, če kdo blati in pobija delo in naprave, ki so v korist deželi in kmetu. V Ljubljani nekateri nezadovoljneži hujskajo, da deželni odbor skrbi le za kmeta, po kmetih pa ravno narobe: da deželni odbor s kmečkim denarjem podpira meščane. Pri vseh teh je nekaj zraven, kar ni v sorodu s pravičnostjo in iskrenostjo.

Stari čas. Dne 17. septembra ob treh zjutraj bomo ure pomaknili za 60 minut nazaj. — Upamo, da se to presukavanje v bodoče ne bo več ponavljalo.

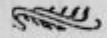
Vajeniški dom bo otvorilo v Ljubljani »Društvo za varstvo vajencev« še to leto. Sprejemali se bodo pred vsem taki vajenci ki so sirote padlih vojakov. Prošnje naj se pošljejo do 15. sept. upravi vajeniškega doma v Ljubljani, Komenskega ulica 12. Nekaj mest bo tudi brezplačnih; drugi bodo plačevali primerne vzdrževalne prispevke. Odvisno bo to podjetje od javne dobrodelnosti, zato bo načelstvo s hvaležnostjo sprejemalo vsakovrstne prispevke, zlasti živila,

Za častnega občana sta imenovali občini Motnik in Špitalič v skupni seji poslanca in častnega kanonika g. Ivana Lavrenčiča v znak priznanja za zasluge, ki si jih je pridobil s svojim delovanjem za obe občini.

Opreznosti je treba. Griža se je razpasla po vsi srednji Evropi. V Ljubljani je bilo že več smrtnih slučajev; cele družine so obbolele. — Na Dunaju je umrlo v prvih treh tednih avgusta 188 oseb. Na Pruskem je bilo od 5. do 11. avgusta naznanjenih 3805 grižavih bolnikov, od teh jih je umrlo 339. Tudi na Štajerskem, Hrvaškem in drugod je griža pobrala veliko ljudi. — Ker smo vsled slabe prehrane za to bolezen bolj dovzetni, je treba zlasti pri zauživanju sadja velike opreznosti. Ne jej, če sadje ni snažno, umito, zrelo. Varuj se gnilih sadežev! Najbolj varno je, če se sadje skuha in šele potem zmerno uživa.

Konec vročine. Dne 30. avgusta je po najvišjih hribih naletaval sneg. Od tokrat se je toplota dokaj znižala.

Potresni sunki v krškem okraju so se ponavljali tudi meseca avgusta. Opazovalec iz cerkljanske okolice je naštel 9 bolj in manj močnih sunkov. Močno se je treslo zlasti v noči pred 22. avgustom.

Vojaške novice.

Cesar Karel je obiskal 4. septembra romunsko bojišče. Ljudstvo ga je povsod navdušeno pozdravljalo.

Baronstvo je podelil avstrijski cesar nekaterim vojaškim poveljnikom: Viktorju Danklu, Edvardu Böhm-Ermollju, Petru Hoffmanu, Ervinu Zeidlerju, Gvidu Novaku, Emilu Prochaska i. dr. Baron je postal tudi prvi naš letalec, linijski poročnik Božidar Banfield.

Odlikovanja. Vojnemu kuratu župniku g. Martinu Škerjancu je podeljena bronasta svetinja in Karlov križ za zasluge; poprej je bil že odlikovan z duhovskim zaslužnim križcem. — Z duhovskim zaslužnim križcem II. razreda je bil odlikovan vojni kurat kranjskih strelcev g. Franc Pavlič.

Plemstvo slovenskega podpolkovnika. Podpolkovnik Jošt Bezeljak, sin kmečkih staršev iz Črnega vrha nad Idrijo, je povzdignjen v plemiški stan.

Zopet eden. Na laškem bojišču je padel bivši gojenec zavoda sv. Stanislava v Št. Vidu, visokošolec Vinko Dolničar iz Srednjih Gamelj. Mir duši!

Trst. Tako »ljubezen« imajo Italijani do Trsta, da ga skoraj vsak dan nadlegujejo in napadajo z bombami iz višine. Listiki, ki jih mečejo letalci, vsebujejo grožnje, da bodo Trst razstrelili. Ali so že tako obupali nad njim?! — V noči pred 4. septembrom so vrgli italijanski letalci do 100 bomb na Pulj. Vojaške naprave so malo poškodovale, bolj so trpela zasebna poslopja.

Sveto Goro so zasedle čete italijanskega generala Capello, ki je bil lani vkorakal tudi v Gorico in v 10. bitki osvojil goro Kuk. Italijanski glavni stan se nahaja v Vidmu, kjer je bilo nedavno raz-

streljeno municijsko skladišče; zletelo je v zrak. Pri tem je bilo mrtvih precej vojakov in civilistov.

Citateljem »Domoljuba« pišejo iz ruskega ujetništva in pozdravljajo: Ivan Gregorič, narednik iz Ihana; Ivan Lapajne, narednik iz Sp. Idrije; Ignacij Miklič, pešec, Stari trg pri Trebnjem; Viljem Papež, pešec, Zagradec; Rok Rojc, žužemberk; Alojzij Koželj, Mevče pri Krki; Fr. Strojnar, Moljava vas; četov. Karel Novak, Ljubljana; Jožef Germ, Mirna. — Iz bolnišnice v Čakaturnu pozdravljajo: Fr. Vidrih, Jožef Krašovec, Karel Blatnik, des. Ant. Prudič, Jožef Logar; vsi dobro okrevajo.

Padel je zadet od granate Anton Gole, četov. v Krmelju pri Gabrijelah na Dolenjskem. Za njim žalujejo starši, bratje in sestre, še bolj pa žena, ki je izgubila dobrega moža, in hčerka, ki je postala sirota brez skrbnega očeta.

Ruski begunci. Ker se nemške čete po padcu Rige pomikajo dalje v smeri proti Petrogradu, je nastala velika panika med prebivalstvom Livonije. Okrog 800.000 beguncev hiti po cestah in potih proti Petrogradu. Nemška konjenica sledi za petami bežečim ruskim četam skozi močvirja in gozdove.

V ruski bolnišnici »stara svoje kosti in moči posteljo s solzami« ujetnik Anton Repovž (Božakovo, Metlika). Poprej je bil naročnik »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, sedaj pa nima, kakor piše, nobene stvari, da bi bral. Čudi se, češ, »kako je to, da Slovenci ne dobimo nobenih kart?« Priporoča se duhovnikom, ki ga poznajo, v molitev. Pozdravlja mater, ženo, otroke in sorodnike, vse Slovence in milo Avstrijo.

Ob padcu Rige je zaplulo novo življenje po žilah nemških vojakov in nemškega prebivalstva sploh. Cesar Viljem se je takoj odpeljal v Rigo, kjer si je ogledal v mestu in pristanišču vojaške naprave in čete. Rusi bodo 12. armado, ki je pobegnila pred Nemci, razpustili in črtali iz imenika, čete pa uvrstili v nove skupine.

Padec Rige je entento presenetil. Da izbrisejo velik vtis, ki ga je napravil ta veliki uspeh nemškega generala Oskarja pl. Hutierja, napovedujejo za vezavniki entente nove ofenzive. Nemci so svoj načrt pri Rigi tako spretno izvršili, da so izgubili ob prehodu čez Dvino in ob napadih s suhega in z morja samo 150 mož. Rusi kličejo Japonce na pomoč ter zahtevajo do 150.000 mož, ki naj bi šli na rusko fronto. Iz Petrograda se selijo v Moskvo. Nemci so se v Rigi polastili ruskih vojnih tvornic.

VII. nemško vojno posojilo pod istimi pogoji kakor pri šestem bodo podpisovali v Nemčiji od 19. septembra do 18. oktobra.

Vojaki pozdravljajo. »Cesarjevičevi« pošiljajo tople pozdrave slovenskim dekletom in bralcem »Domoljuba«, obenem žele veselo svidenje: desetniki Anton Zupanc (Krka), Fr. Pavšič, Mat. Zorko, četovodja Rok Sitar, poddesetniki Fr. Cuznar, Vladimir Mirkič, Viljem Ambrožič, Henrik Putre. — Mnogo iskrenih pozdravov z ital. planin: des. Jožef Rupnik, inf. Fr. Pivec, lovec Repotočnik. — Srčne pozdrave z bojnih poljan: Debec Martin, Kocjan Fr. s Trebelnega; Opalk Fr. z Bučke, Zorman

Ign. iz Komende, Mikuž Karel, Črni vrh. »Kacelmoharji so mislili zopet iti na sprehod, a brez legitimacije in brez prehodnega lista; tega pa ne pustimo. Na svidenje!« — Dragi »Domoljub! Sprejmi srčni pozdrav od kranjskih Janezov, zbranih pri mašinci. Smo blizu fronte. Kako grme in pokajo topovi dan in noč! Nad nami pa letajo vsak dan naši in sovražni »železni ptički«. V prostih urah mislimo na dom in domače. Pozdravljamo tudi vse slovenske može in žene, fante in dekleta in želimo na skorajšnje svidenje: Sušnik Jože, Breznica pri Škofji Loki; Justin Janez, Klančje njive pri Gorenjevasi; Kozjek Andrej, Podrečje pri Mavčičah; Pečnik Albert, Plazovje pri Laškem trgu; Svetel Janez, Zgor. Bernik; Škulj Anton, Vrbje pri Kostanjevici; Kern Franc, Klanc pri Kranju; Dragoš Jože, Knežina pri Črnomlju; Mali Franc, Senična pri Trziču; Grebenc Franc, Laperje pri Turjaku; Rakovec Janez, Dolenjavas pri Selcih; Fefer Anton, Kamnik pri Preserju; Škufca Janez, Spodnje Brezovje pri Višnjigori; Novljan Martin, Mala Loka pri Višnjigori; Mihelčič Anton, Goričica pri Moravčah. — Iskrene pozdrave pošiljamo vsem slovenskim fantom in dekletom z južnega bojišča: Vinko Logar, Smlednik; Franc Zupan, Križe pri Trziču; Medja Janez, Bohinjska Bistrica; Metelko Metod, Mokronog; Kraljič Alojzij, Medvedica; Blatnik Teodor, Hinje pri Žužemberku; Zupančič Janez, Škocijan pri Morkonogu; vsi od 17. pešpolka, zdaj prideljeni k strojni puški. Bog vas živi!

Razne novice.

Uporaba premoğa. Državni zakonik vsebuje važne določbe glede uporabe plina, elektrike in kuriva. Z vsem bo treba varčevati. Kuriti s premoğom za gorkoto po sobah se ne sme pred 15. oktobrom. Trgovine morajo biti od 17. septembra dalje zaprte ob sedmih zvečer, gostilne ob desetih, kavarne ob enajstih. V kinematografih in zabaviščih kuriti je prepovedano. Omeji in ustavi se lahko ves obrat na malih železnicah.

»Gospodarski svetnik«, to je najnovjši naslov, ki ga je cesar ustanovil in dovolil, da se podeljuje vsem, ki so si pridobili posebnih zaslug za razvoj in pospeševanje poljedelstva.

Branitelju Soče, generalnemu polkovniku pl. Boroeviću, bodo postavili na rojstni hiši v Mečedanih lep spomenik. Delo je poverjeno hrvatskemu umetniku profesorju Frangešu.

Žalostna smrt. V Postoini je ustrelil narednik Oskar Adanitsch mladenko Marijo Barago, nato pa še samega sebe.

Civilni zakon. Sadovi nove demokratske države na Ruskem so jeli dozorevati: začasna vlada je pripoznala civilni zakon. Tako bo mednarodno fratmansko dobilo v krepilje tudi Rusijo ter jo še bolj usposobilo za anarhizem in brezboštvo.

Za »tobačne nadomestke« se na Dunaju prav tako pehajo kakor za pravi tobak. Nekatere trafikke so v par urah prodale po 500 zavojčkov. Sliši se pa, da bo

vlada nekatere rastlinske nadomestke prepovedala, ker vsled tega kajenja baje izpadajo zobje.

Povišanje pristojbin je dovolil pravosodni minister odvetnikom s posebno odredbo, ki je izšla 31. avgusta. Za sporne zadeve do 100 K ostanejo dosedanja določila. Odredba dobi veljavo sredi decembra.

100 konj po tri leta starih so prodali v jahalnici v Gradcu. Živali so bile pa tako mršave, da ni bilo drugega kakor kost in koža. Ko so jih kupci gnali domov, so konji cepali na tla in jih ni bilo moč niti s kruhom, namočenim v vino, spraviti pokonci. Naložili so jih na vozove in peljali na dom. S previdnim krmljenjem se taki okostnjaki dajo prav dobro popraviti.

Bogata letina. V Galiciji se je krompir tako dobro sponesel, da bodo z njim lahko zalagali tudi druge kraje, zlasti Dunaj. Tudi graška občina bo dobila nekaj krompirja iz Galicije, nekaj s Češke, vsega skupaj 1094 vagonov.

Skrito zlato in srebro prihaja na dan. Ravnateljstvo premoğovnika v Zaborzi na Nemškem si je zagotovilo dovolj zlata in srebra s tem, da daje premoğ strankam samo za zlat ali pa srebrn denar. Tako prihajajo na dan skriti zlatniki in srebrniki.

13.900 pohvalnih pisem s srebrnimi svetinjami je podelila italijanska vlada posebno delavnim in umnim kmetičem, ki so se odlikovali v tem času z gospodarskim delom. Taka odlikovanja bi se spodobila tudi našim najboljšim gospodinjam in dekletom.

Dopisi.

Škofja Loka. Začetek šole v uršulinskem zavodu — ljudska in meščanska šola, trgovski tečaj ter učiteljska pripravnišnica — bo v ponedeljek, dne 1. oktobra, po sv. maši ob 9. uri. Oglasiti se je dan poprej pri samostanskem predstojništvu.

Iz Trziča. Dva tukajšnja moža rodov iz brezniške župnije sta se ponesrečila in bila na Breznici v rodni vasi pokopana. Vogelnik Janez je šel nabirat maline. Dobil je mrtvega. Mežek J. je šel pomagat na kmete, da bi se bil lažje preživel. Po nesreči se je zvrnil nanj poln voz žita in ga ubil. — Zadnji čas se je pojavila griža. Nekaj oseb je že umrlo za njo. Kuge in lakote reži nas, o Gospod!

S Trebelnega. Malokdaj se oglasamo. Pa naj se danes polivalimo, da tudi tukaj delamo za razne vojaške namene, zlasti se v tem odlikuje šolska mladina. Naša občina je dala že mnogo mož in mladeničev cesarju in domovini. Marsikatera družina čuti bridko izgubo očeta, brata ali sina. Za enim je pa moral pač vsak občan reči: »Škoda ga je!« Padel je namreč tudi četovodja Leopold Sinur, ki se je bil prijavil še pred vojno kot 18letni mladenič prostovoljno k vojakom. Odlikoval se je na raznih bojiščih ter je prejel za svojo hrabrost srebrno hrobrno svetinjo. Njegovi predstojniki so ga jako cenili, kakor se je videlo iz pisem. Ni čuda, saj je bil nadarjen in grmsko šolo je dovršil z dobrim uspehom. Tudi po zunanosti je bil zelo prikupljiv, res čvrst dečko, ki se je odlikoval z izredno vrljnostjo. Svoji materi je bil z ljubeznijo vdan ter jo je celo gmotno od vojakov podpiral. Kruta smrt ga je zalotila kot metalca min na tirolskem bojišču meseca junija t. l. Za njim žaluje oče-vojak, oslepela mati in več bratov in sester, ki jih je vse zelo ljubil. Bodí mu lahka sovražna zemlja! Na svidenje nad zvezdami!

Breznica. Kat. izobraževalno društvo je priredilo dne 9. septembra društveno predstavo. Na sporedu je bila igra »Sv. Zita«, ki naj bi poučila navzoče, kako lepo je živela pre-

prosta dekla Zita, ki je postala celo sveta Zita, — Saloigra »Pri gospodih« je vzbudila mnogo poštenega smeha, ko so jo igraško prav dobro predstavljale. — Pred nekaj tedni smo dali še zadnje zvonove. Zupnija Breznica je dala vsega skupaj 16 zvonov v vojne namene. To je prav veliko za tako župnijo, ko nima niti 2000 duš. Veliki zvon župne cerkve v teži 1715 kg, ki je bil eden najlepših na Gorenjskem in kalerega smo lansko leto po mnogem trudu nazaj dobili, nas je tudi zapustil za vedno. Samo mali zvon nam še oznanja žalost sedanjih dni. Naj bi nam vendar ta zvon kmalu naznanil, da je nastal mir v deželi in državi; tedaj se bodo vsi veselili njegovega radostnega oznanila.

Iz Jeruzalema. Poročam cenjenim čitateljem »Domoljuba«, da je dne 20. julija predviden s sv. zakramenti za umirajoče izdihnil svojo blago dušo po kratki vročinski bolezni in menda tudi pljučnici br. Egidij Kovačič iz ljubljanske redovne provincije. Doma je bil iz Ljutomerja, star 48 let. Pokojni je bil zaveden Slovenec. V tem misljonu ni bil še prav štiri leta, v zavodu sv. Antona v Rimu pa 12 let. Po prihodu v Jeruzalem je bil par let pri samostanski cerkvi sv. Odršenika, potem pa pri Božjem Grobu cerkvenik. Pokojni je imel resno voljo dalj časa tukaj ostati, all Bogu je dopadlo drugače. Naj mu bo lahka Sionska zemlja! Mi pa se ga spominjajmo v molitvi. Sicer pa upamo, da že uživa slavo nebesko med izvojenimi. — V samostanu Sv. Odršenika v Jeruzalemu bivajoči br. Tomaž Perovšek iz ljubljanske provincije, dne 26. jul. 1917.

Gospodarske stvari.

Sadni očet ali jesih. Izdelovanje in uporaba octa iz sadja se je zadnja leta pred vojsko močno opustila, ker so ljudje vsled zločnosti rajše kupovali očetno esenco ali pa vinski očet, nego bi bili izdelovali očet doma. Vsled neznansko visokih cen za vino in vsled pomanjkanja špirta se je tudi vinski očet sila podražil. Pa ga tudi ni, ker se vino do zadnje kaplje proda za pijačo, dasi je večkrat že na pol jesih. Letos se je zopet poživilo zanimanje za sadni kis, ki je vinskemu najbolj podoben in zdravju najbolj prikladen in ga tudi v domačem gospodarstvu najlaže in najceneje pripravimo, zlasti ob dobrih sadnih letinah.

Sadni kis je mogoče izdelovati na tri načine:

1. Sadni očet iz sadnega vina ali sadjevca. Kakor je že splošno znano, sadjevec jako rad skisne (cikne), to se pravi, da začne sam od sebe kisati, zlasti v velikih sodih, ko gre proti koncu in ako je shranjen v toplih kletih. Tak sadjevec se nikakor ne da popraviti in je najbolje, da ga porabimo za jesih. V ta namen vzamemo primerno velik, snažen sodček, ki ga pa pozneje ne moremo rabiti za kaj drugega kakor za kis in vlijemo vanj najprej nekaj litrov starega dobrega vinskega ali sadnega octa (ne očetne esence). Nato sod valjamo na vse strani, da se znotraj ves zmocni in prepoji z octom. Šele sedaj nalijemo vanj sadjevca, ki ga nameravamo uporabiti za jesih.

Sodček postavimo nato na kak gorak prostor (n. pr. v kuhinjo, blizu peči itd.) ter veho pokrijemo s platno krpo, ki varuje, da prah ali kaka druga nesnağa ne pada v sod, zrak pa vendar pride do tekočine. Za pokrov je tudi zelo primerna s soljo napolnjena vrečica, ki jo položimo čez veho. V nekaj tednih je očet gotov. Ako mu doda-

mo nekoliko soli in gorčičnega zrnja, je boljši in trpežnejši.

2. Očet iz sadnih tropin. Popolnoma sveže tropine zdrobimo ali pa jih še enkrat zmeljemo in denemo v primerno kad, kjer jih zalijemo z vodo. Na 100 kg tropin dodamo 30—40 litrov vode in kad pokrijemo z lesenim pokrovom. Vsak dan drozgo večkrat premešamo in če mogoče, odspodaj most večkrat odtočimo in ga zopet izlijemo z vrha nazaj na tropine. Čez dva do tri dni drozgo odtisnemo in sok napolnimo v sod za očet, ki pa nikdar ne sme stati v tistem prostoru, kjer sadjevec kipi, niti v vinski kleti. Postaviti ga moramo na drug gorkejši prostor. V par tednih ta vodeni most pokipi in se začne obenem tudi kisati. To izdatno pospešimo, ako vlijemo v sod, ko je tekočina pokipela, nekaj litrov prav dobrega vinskega ali sadnega kisa. V 6 do 8 tednih je kis gotov, zlasti če je prostor, kjer se nahaja sod, dovolj topel. 20 do 30 stopinj C je najugodnejša toplota za kisanje. Ves ta čas mora biti sodova voha odprta, da more zrak do tekočine, kakor je bilo povedano že prej.

3. Očet iz slabega sadja (sadnih odpadkov, nagnitega sadja itd.). V primerno veliko lončeno ali stekleno posodo (lonec, vrč itd.) se nabirajo razni odpadki, ki jih vedno sprti zalijemo z gorko vodo, da stoji čez sadje. Posoda naj bo pokrita s kakim lesenim pokrovom ali zavezana s platno krpo ter naj stoji na gorkem prostoru (na štedilnikovi pečici, na peči, v zapetku itd.). Čez nekaj tednov se tekočina skisa in sedaj jo odlijemo, precedimo skozi platnen prtčič, in ko se očisti, jo spravimo v steklenice.

Še boljši bo izdelek, ako precej iz početka prilijemo v posodo s sadjem nekoliko dobrega vinskega octa.

Ko je očet gotov, pa naj bo izdelan na ta ali oni način, ga ne smemo pustiti več na gorkem in v odprti posodi. Ko namreč očetne bakterije pretvorijo ves alkohol, oziroma sladkor v očetno kislino, njihovo delovanje ne preneha, temveč se lotijo potem očetne kisline ter jo pretvarjajo v vodo in ogljikovo kislino. Očet je vsled tega vedno šibkejši in naposled sama neokusna voda. To prav lahko preprečimo, ako očet, ko je gotov in se očisti, pretočimo v druge posode (sodčke ali steklenice), ga dobro zamášimo in postavimo na hladno prostoro.

Ako ima očet manj ko 3 % očetne kisline, je prešibek. Najhitreje in najbolje ga popravimo, ako mu prilijemo 1 do 2 % (na 100 litrov octa 1 do 2 litra) vinskega cveta (špirta) in ga pustimo na gorkem v odprti posodi. Očetne bakterije prav kmalu pretvorijo alkohol v očetno kislino in očet se izboljša.

Pri izdelovanju octa se moramo strogo ogibati vsake kovinske posode ali orodja. Zlasti se varujemo bakrenih, svinčenih, cinkastih ali pocinkanih posod. Očetna kislina te kovine raztaplja in očet je neužit, vrhutega pa še strupen. Najboljša je lesena, steklena ali dobro žgana lončena, pa ne položena (neglazirana) posoda.

Kisanje buč. Iz Trsta nam sporoča naročnica »Domoljuba« gđ. Franciška Petrič naslednje: »Domoljub« šte. 36 odgo-

varja nekemu na vprašanje glede kisanja buč, da o tem doslej še ni veliko izkušnje. Jaz pa po lastni izkušnji priznam, da so prav dobre in ni treba nikakih pridatkov od kutin ali kaj drugega. Buča se olupki, sredina odstrani, drugo se zriba in stlačí v posodo kakor repa; med posameznimi plastimi se mora soliti kakor repa. V sedanjí vročini se tako zrezana buča v osmih dneh skisa; po okusu se ne loči mnogo od navadne kisle repe. — Olupki buč, ki naj bodo kolikor mogoče tanki, se zrežejo na drobno, posuše in potem sežgo do primerne barve; nato se stolčijo ali zmeljejo v kavinem mlinu, pa so dober pridelek za kavo. Olupki se lahko posuše na solncu, na ognjišču ali peči; potem se denejo na plošči pri štedilniku v pečico, ali pa tudi v peč, kadar se kruh peče. Pripomnim še, da so buče pri nas v Trstu silno draga reč, namreč po 1 K 40 v kilogram. Buča za poskušnjo je tehtala 4 in tri četrt kilograma in je stala 6 K 64 v. Skisanih buč je bilo pa 2 in pol kilograma. Zraven se mora vračunati še sol. Brez zamude časa stane tukaj kilogram kisljih buč 2 K 68 v. Gospoda, ki ima denar, si zanj lahko kaj boljše ga kupi, za reveža so pa predrage. Po lastnem prepričanju smelo trdim, da je do polovice buč, ki so v Trst prišle, radi tega segnilo.

Vodilne cene za drva. Presojevalnica cen v Ljubljani je na predlog c. kr. deželne vlade kranjske z dne 17. avgusta 1917, št. 24.393, ter poveljnštva c. in kr. soške armade z dne 11. avgusta 1917, št. 32.303 — glasom svojega sklepa dne 24. avgusta 1917. l., šte. 129, določila naslednje vodilne cene za drva. Za pridelovalca in za veletržca na mestu ali na železniški postaji za kubični meter: 1. za trda (bukova) drva a) v polenih: Ljubljana 32 K. — Postojna 20 K. — Logatec 20 K. — Kranj 30 K. — Litija 20 K. — Radovljica 30 K. — Kamnik 20 K. — b) Za mešana drva 20 odstotkov ceneje kakor za drva v polenih. c) Za vejevje 30 odstotkov ceneje kakor za drva v polenih. — 2. Za mehka drva 20 odstotkov ceneje kakor za drva v polenih. — Za majhne trgovce, kateri porabnikom v manjših množinah drva v hišo dostavijo, se pripozna 15 odstotni dodatek za drva v polenih; 40odstotni dodatek za razsekana drva, če se porabnikom v hišo dostavijo. Pri prodajalcih v manjših množinah po teži se odloči za dobro presušena drva 15 v. pri kg in pri nepresušeni 5 odstotkov odbitka.

Kosti so se — sicer za majhno ceno — lahko oddajale že pred vojsko. Zdaj so pa postale zelo važen predmet, kajti iz njih izdelujejo kostno moko in mast za uporabo pri strojih in sploh v industriji. Iz 1 kg kosti napravijo s pomočjo prvovrstnih strojev 8—10 dkg masti, zraven pa še 60 dkg umetnega gnojila — kostne moke. Vlada je zaradi tega izdala odlok, ki prepoveduje, da bi se kosti zavrge brez koristi, marveč se morajo zbirati v mestih in po deželi ter poslati centrali za kosti (Dunaj I., Fischhof 3), ki jih primerno plača. Vsak nabiralec pripomore, da bo ostalo za prehrano več masti, ker se bo za stroje pridobivala iz kosti, — in pa, da bo za kmetijstvo na razpolago več umetnega gnojila.

Izvažanje drvá prepovedano. Deželni predsednik kranjski je razglasil, da je začasno prepovedano izvažati drva čez mejo Kranjske dežele, razen ako so drva namenjena vojaški upravi, kar se pa mora sproti dokazati. Prestopki se kaznujejo z globo do 10.000 K ali pa z zaporom do 6 mesecev.

Dražba odstavljenih žrebet je določena za dan 15. septembra ob desetih dopoldne pri vojni konjski bolniški staji v občini Smednik (Sv. Valburga), železniška postaja Medvode. Pravico do nakupa imajo samo kmetovalci, ki se kot taki izpričajo.

Za naše gospodinje.

Galun prežene mrčes. V vroči vodi raztopiš nekoliko galuna, in sicer na 4 litre vode 1 kg galuna. Ko je tekočina dobro zavrela, pomaži z njo vse špranje in špilje, kjer se nahaja mrčes. Les, pa tudi kamenje in omet se navzame te prevlake; v tem ko voda izhlapi, ostane galun v obliki malih

Dvigalnik vpricho c. kr vojne uprave — na delu.

zrnec (kristalčkov) na lesu in na stenah. Mrčes izgine v kratkem času. Stenice jo takoj odkurijo, če namažeš posteljno stojalo in špranje, kjer imajo zalego, z vrela galunovo tekočino. Kadar beliš ali barvaš stanovanje, zmešaj z apnom, preden ga rabiš, nekoliko galuna, pa boš imel stanovanje varno pred muhami.

Dobra klet za sadje. Klet, v kateri hočeš ohraniti sveže sadje, ne sme biti ne vlažna, ne motna; tudi ne sme ležati pregloboko. Da bo cnakomerna gorkota, mora imeti taka klna in vrata, da jih lahko odpiraš in zapiraš in da ne sili prehud mráz vanjo. Predali v kleti morajo biti samostojni in ne naslonjeni. Stojala naj bodo pri tleh obita s pločevino, da ne morejo miši blizu.

Iveri.

Jeza je kratka norost.

Za vsako popolno delo je treba popolnega noža.

Slike in črtice z bojišč.

Parada.

Dvanajsti maršbataljon se je odpravil na bojišče. V polni bojni opremi smo čakali povelja za odhod: uniforma nova, nahrbtnik poln potrebnih in nepotrebnih stvari. Se nekaj ur in zapustiti nam bo častljivo ptujsko mesto, kjer je bil takrat naš kader, in odriniti gori proti severu, kjer je ruski stric čakal, da nas dostojno sprejme.

Bili smo sami mladi, čvrsti fantje, polni življenja in navdušenja. Največ jih je šlo šče po ognjeni krst; kakor oče med njimi sem bil jaz, ki sem se že vtretje odpravil v bojno vrvenje.

Za daljno in nevarno pot smo se prav dobro pripravili. Pri očetih minoritih smo oprali svoje grešne duše, če bi v Galiciji Bog Oče katero k sebi poklical. V telesni ovoj pa nam je doktor vbrizgal vse mogoče strupe proti zahrbtnim kužnim boleznim, ki razsajajo po umazani Galiciji.

Dà, to cepljenje proti koleri, legarju, kozam — in kaj vem še komu, je že

čene, hotel pregledati, preden odrinemo za dom med bojni grom. Nič drugega nam ni tedaj kazalo, kot zadeti ropotijo na hrbet in odriniti na vežbališče z narezanimi trebui, da se pokažemo gospodu generalu, čeprav so nas, posebno nekatere, obhajale čudne slabosti.

Pot je bila dolga, debelo uro daleč tam za Hajdino; vročina — koncem julija — neznosna. Še do dravskega mostu nismo prišli vsi; slabjši in občutljivejši so nam kar popadali. Nekaj jih je pa že kar doma obležalo. Čimdalje smo korakali, tembolj so se vrste redčile, kakor bi bili že v bojni črti. Naše poveljnike je začelo resno skrbeti, kaj bo, če bo šlo tako naprej! Kaj bo rekel strogi gospod general, če bo ugledal mesto čilega bataljona le par napol živih »mandeljcev«? Toda vse prošnje in opomini skrbnih gospodov niso nič pomagali. Fantje, ki jih je prevzela še huda vročina, so cepali kot muhe in sanitejci so imeli opraviti kot v najhujšem boju. Kmetje so morali dati vse svoje vozove na razpolago, da so omagane vozili domov.

Slednjič jo je primaha na vežbališče od vsega bataljona še kaka dobra kompanija, med njimi tudi jaz, ki se ne dam kar tako od vsake sapice vreči, čeravno me je tudi hudo dajalo. Ko so nas postavili v vrste, smo izgledali kot bi imeli vsi že sedem let neozdravljivo jetiko; komaj smo stali na nogah. Častnike je obhajala težka skrb, — kaj poreče gospod z rdečimi hlačami? Radi bi bili vsaj nas pokazali lepo v premi črti zravnanje; toda vkljub naši preizkušeni disciplini ni pomagal noben »Hab't Acht!« Kar sami od sebe smo si komandirali eden za drugim »Ruh't« in »Nieder!« Kaj menite, z razrezanimi trebui napraviti tako dolgo pot in polno strupa za kožo imeti, to ni šala! —

Po dolgem čakanju vendar zagledamo po cesti drveči avtomobil, v katerem so slutili strogega gospoda z rdečimi obšivi na hlačah. S težavo se spravimo na noge. Gospod oberst poveljuje: »Rechts schaut!« potegne bridko sabljo iz nožnice in dirja generalu naproti, da mu dá raport. Tu se avto ustavi, pri tem pa tako čudno zapuha in zarenči, da se konj gospoda obersta splaš in poskoči kvišku. — Naslednji trenutek se je že znašel gospod oberst v narodu matere zemlje; splašeni konj pa je divje dirjal čez drn in strn. — —

V tej zmešnjavi hitro priskoči drug poveljnik h generalu, da reši čast bataljona in mu dá raport, obenem mu pa razloži vzrok naše slabosti in male udeležbe. Medtem pa odnesejo obersta nezavestnega domov. — Gospod general se je kljub ponesrečenemu nastopu držal zadovoljivo na smeh ter je urno ukazal: »Ruh't, ruh't!« Saj taki visoki gospode navsezadnje niso tako hudi, kakor izgledajo.

Po nadzorovanju, ki se je vsled malega števila moštva kaj hitro končalo, nas napode v hosto v senco; gospode častnike pa pokliče general k sebi na razgovor. Kaka je bila vsebina tega pogovora, seve mi navadni smrtniki nismo izvedeli; toliko pa vem, da s hvaló je šla bolj skopa, ker polomili smo ga tisti dan do smrti, kot še nikdar ne prej, ne potlej!

Vide.

vredno, da je natančneje opišem, zlasti že zato, ker je nam povzročilo drugi dan tako neprijetno smolo. — Vem, da to cepljenje ni prazna zunanost, temveč je odvrnilo že mnogo kužnih bolezni, vendar kakor se je s tem pretiravalo — je grozno. Odkoder si prišel, so te cepili pred odhodom, in ko si dospel na novo postajo, in čeprav koj drugi dan, se je mučenje spet ponovilo. Enkrat so te »špikali« po rokah, drugič po prsni in tretjič po trebuhu. Posebno zadnjega cepjenja smo se vsi bali, ne zato, da bi bili v strahu za čreva, ampak zaradi posledic. Dva, tri dni so te obdajale neke čudne slabosti, da ni bilo moč nič več stati na nogah; ljubilo se nam ni niti jesti, pred očmi se je temnilo. — Moj Bog, koliko so samo meni vbrizgali tega strupa za kožo! Sama egiptovska črna kuga in azijska kolera lahko pride nadme, pa mi še ne bo kos!

Navadno smo bili na dan cepjenja službe prosti, toda takrat ti pa vrag prinese ravno nekega visokega gospoda z rdečimi hlačami, ki je nas, smrti posve-

Križem sveta.

Vojak Anton Stražar piše, da je že četrtič v Galiciji; nedavno se je iz Lvova, kjer je bil že osmič, peljal s svojim oddelkom na mejo v mesto Z. Pred zadnjo, za Ruse ponesrečeno ofenzivo so bili naši zakopani pred tem mestom, za mestom pa Rusi. Rusini, ki so tu ostali, so pripovedovali, da so jih Rusi z živežem dobro zalagali. Hleb kruha je stal 15—20 kopejk, moka je bila po 8—12 kopejk funt. Ko so videli, da so jim ure štete, so jo popihali in pokončali kar so mogli. Ob prihodu naših vojakov je bilo v mestu malo civilistov. Židje so pa že delali svoje »kšefte«.

Razno z gališke fronte.

Na praznik Vnebovzvetja Marijinega sem sedel poleg ognja in pekel krompir; zdi se mi sedaj boljši, kot doma najslajša potica. Bil sem tako zatopljen v misli, da nisem opazil starca, ki me je nagovoril v poljskem jeziku: »Dober dan! Ali pečete krompir?«

Stari zgovorni očanec je sedel poleg nene, pa sva skupno jedla pečeni krompir, zraven mi je pa pripovedoval, kaj je že vse prestal v tem vojnem času.

Imel je tri sinove. Dva sta odšla prvi dan mobilizacije na vojsko, najmlajši in 2 hčeri so mu ostali doma. Že dva meseca nato so bili v tem selu Rusi in ostali tam skoraj eno leto. Ko so odhajali, so skoro vse zabrali, tudi ljudi. Odititi je moral ž njimi tudi on in njegova družina. V temni noči jim je pa ušel. Za ženo in otroke še sedaj nič ne ve. Skoraj leto dni je sameval na domu. Minolo leto o Binkoštih so zopet prihrumeli Rusi v njegovo selo. Sedaj se je očanec umaknil na Ogrsko. Zadnji čas ga je domotožje privedlo nazaj v razdrto, polomljeno vas.

Seveda je vse to pripovedoval zelo obširno in živo; po velih licih so se mu pa drsale svetle solze. Končno me ogovori: »Gospod, kdaj bo mir?« Povedal sem mu samo, da si ga tudi jaz in moji tovariši iskreno želimo.

Tudi vi v domovini molite za mir, da si toliko ne trpite kakor ubogi begunci, ki bodo našli, ko se povrnejo domov, porušene domove. Bodimo jim dobri in lajšajmo jim po svoji moči gorjé. — Anton Stražar.

Spomin na lansko zimo.

Iz pisem vojaka Štefana Dejak (Dol. Laze pri Ribnici), ki jih je pisal svoji sestri Rezi, pozimi:

Draga sestra! Doživeli smo zopet žalostno in mrzlo zimo v teh koroških hribovih. Naši strelski jarki in rovi so zameteni. Koče in stanovanja naših fantov in mož so popolnoma pod snegom in v varnosti pred sovražnikovim morilnim orodjem. Četudi pade kakšna mina, v snegu se ne razpoči. Toda nikar si ne predstavljajte, češ, imajo pa fletno sedaj, ko vse vojskovanje počiva. Kajš! Res imamo gorke pečice, če si moramo pripraviti drv, toda to ne izda veliko, ko smo vedno mokri. Kadar pridemo v brloge iz mrzlih sneženih okópov, smo mokri, umazani, da drug drugega komaj poznamo. Večkrat se nehote zmislim na domačo gorko sobo ter si želim, da bi se mogoče vsaj eno noč pošteno ogrel in osušil. Res,

človek je že ves izdelan in prehlajen, kajti že štiri tedne nisem imel suhe obleke na sebi; mokro slečem in zopet mokro oblečem. Hvala Bogu, da imamo vsaj suha ležišča, dasi iz trdih desk.

Tole pisemce sem sestavil pri brleči sveči, pisal pa na koščeni kolenih. Vse bi še bilo, samo ena stvar mi dela mnogo preglavice in sitnosti: namreč največje sovražnice u... Dostikrat se že dani, da nisem zatisnil očesa. Pa tudi tem krvoločnim živalicam sem se že privadil; od začetka mi je hudo delo, ko tega spaka niti poznal nisem. Sedaj pa večkrat ponoči vstanem: na boj, na mesarsko klanje.

Takih bojevitih noči nimam samo jaz, marveč tudi moji tovariši.

Vprašali boste, kaj pa Lah, ta vražji polentar? — Sedaj je tudi ves premrzen, ker ni vajen takega mraza, ter se skriva v kavernah ter podzemskih rovih. Le 17. novembra smo imeli hujši spopad, ki se je pa dobro obnesel. Ob devetih zvečer smo presenetili Laha v strelskih jarkih, pokončali nočne straže, da je bilo groza! Čvrsto smo metali nanje ročne granate. To je bilo vpitja, jokanja in stokanja!

Takrat so Laha vrgli nazaj tudi na drugih postojankah. Da bi nam pač Bog kmalu podelil srečo vesele vrnitve, to je želja nas vseh, pa tudi onih, ki morajo v ujetništvu užiti mnogo žalosti!

Pozdravljam vse! Na srečno svidenje!

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

Odprtih oči je strmela Rozika vanj.

V prvem strahu je komaj razumela, kaj hoče; a naenkrat se je zabliskalo v duši — kakor nagel strašen blisk. Zagrabila je moža za roko in zakričala:

»Kaj praviš? Svojega otroka ne bi smela prekrižati? Kdo mi more ubraniti? Kdo si ti, ki to zahtevaš? Hudič samo se boji križa in ne more videti njegovega znamenja. Kdor pa zares veruje v Kristusa, ta mora spoštovati znamenje njegovega trpljenja. Jaz lahko molim — čuješ — s svojim otrokom tako, kakor vem, da je prav — ti nisi še nikdar molil ž njim!«

Iz njenih oči je zabliskalo sovraštvo nasproti njemu, ki ga je imela tako rada.

Udarec se ga je prijel. Užaljen je stopil Henrik nazaj. Otroka sta pričela jokati. Kakor bi ga bil z mrzlo vodo polil, se mu je zdelo ob izbruhu ženine notranjosti. Take Rozike še ni videl nikoli. Videl jo je pač žalostno, jokajočo, temnega, usmiljenja vrednega obraza — a tako strašno razburjene še nikoli; tako divje ni še nikdar nastopila proti njemu.

Saj vendar ni zahteval ničesar napačnega in ni dejal nobene zle besede, — in sedaj ta sovraštva polni, žalibog, resnični odgovor!

»Nimam časa moliti z otrokom, to je materina stvar,« je dejal rezko.

»Potem je tudi vera njena stvar,« mu je odgovorila točno.

»Žena! Ne pogrevaj starih reči!« ji je trdo ukazal. »Ničesar ne boš izpremenila. Samo mir nama kališ!«

»Mir!« — Tako zaničljivo se je zasmejala.

»Res, res — ravno toliko še, da so prenaša!«

Zadet se je utrujeno obrnil v stran. Tako ji je pri srcu. Vse govorjenje je tukaj zastoj. Z luteranom v njem, še manj pa v dečku se ne bo mogla nikoli sprijazniti. Njegova življenska sreča je ležala pred njim razbita, v črepinjah.

Žena pa je to že dolgo vedela. To je sedaj uvidel tako jasno tudi sam, kakor nikoli poprej.

Odslej naprej je bil on skoro vedno zraven pri otročji molitvi.

Ničesar ni dejal pri katoliških molitvah in pesmicah; toda vselej, ko so se otročje ročice z materinimi vred dvignile, da bi napravile znamenje sv. križa, vselej je igraje prijel za dečkove roke, jih sklenil in dejal počasi: »A-men.«

Pri tem čudnem zaključku se je deček izprva branil in klical: »Oče, kaj delaš? — Pusti me, da se pokrižam.«

In ves v zadregi mu je oče odgovoril: »Kar pusti! Ni potreba. To lahko naredita Marica in mati — oče in Mirko pa ne!«

»Zakaj ne?« je vprašal deček radovedno.

»Zato — — — ker smo možje,« je zmeden odgovarjal oče.

Deček pa je pripomnil: »Stari oče je tudi mož, pa se pokrižava; stric Jožef pa tudi.«

Temu nasproti ni bilo drugega odgovora nego: »Delaj, fantek, tako, kakor tvoji oče; vsi pridni otroci delajo tako.«

Žena je stala poleg brez moči. S stisnjenima ustnicama je prišla deklico in jo položila k počitku. Ustrašila se je sama sebe. Kakor kača se je dvignilo sovraštvo v njenem srcu. Rada bi bila pahnila moža strani od dečka, pa ni smela in ni mogla.

On je bil v svojem pravu. Prostovoljno, pri polni zavesti se je odpovedala veri neumrljive dečkove duše. V takih groznih trenutkih spoznanja je klicala k Bogu: »Naj kot otrok umrje, preden doraste in izpozna gorje, ki nas loči in ga odtrga od matere, kakor sem se sama odtrgala od moža.«

Toda deček je bil čil in zdrav. Božja roka ne sega v naravni razvoj stvari, katerim je od vekomaj določila pot.

Cele tedne sta si stala soproga kot sovražnika nasproti, oba kot stražnika vsak pred svojim otrokom. Otroški blagoslov, ki v krščanski ljubezni še tesneje oklepa zakonske, ju je neusmiljeno trgal narazen.

Sveta noč se je približevala. Stari oče je napravil otrokoma krasne jaslice. Na sveti večer naj bi jih videla prvič v vsi blesteči lepoti. Henrik pa je nasprotovale temu češčenju z vsem srcem. Nasprotovale je njegovi veri. Toda ni hotel staremu možu kratiti veselja, ki mu ga je napravljalo trudapolno delo.

Stari mojster se je vedno manj prizadeval za vsakdanji kruh. Mirno je žedel

v svoji sobici, Toda njegov delavni duh tudi sedaj ni počival. Risal je nove oblike cerkvenih svečnikov, lestencev in druge umetniške cerkvene izdelke. No in sedaj je sedel že od začetka zime zaprt v svoji čumnat. Noben izmed otrok ni smel obiskati očeta, »ki pomaga nebeskemu Detetu pri jaslicah,« je dejala mati s trudnim nasmehom radovedno izprašujočima otrokoma, ko sta zastoj trkala na njegova vrata. Vso sobico je izpremenil v delavnico. Iz drobnega lesa izrezljane so stale podobice pastirčkov in ovčic naokoli, ki jih je opremil v živih barvah. Komaj, da je o pravem času dokončal trudapolno delo. Zjutraj pred svetim večerom sta nesla sinova velike jaslice v Henrikovo sobo.

Anica pa je poklicala otroka k sebi. Pri njej, ki je bila brez otrok, sta se smela otroka igrati, skakati in kričati.

S tresočima rokama je postavljala stari rudnik podobe v jaslice, angelce na zlatih nitkah nad hlevčkom, pastirce in ovčice po zelenem mahu.

Bilo je to vse tako lepo in priprosto in lahko razumljivo otrokoma, da so Henriku pred sodki vedno bolj izginjali.

»Čemu bi se ne smel postavljati spomin na oni čudoviti dogodek, tako dovršeno, kolikor je mogoče? Zakaj bi ne smeli od Boga darovanega čuta — očesa rabiti za pripomoček, da se srce lažje dviga k božji Dobroti! (Dalje.)

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6
(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Zdravstvo.

Zdravilo zoper grižo. Najprej glej, da se boleznii izogneš. Uživanje sadja na prazen želodec zlasti ko je prehrana tako pičla in slaba, brez dvoma izdatno pospešuje nevarno grižo, ki je tudi na Kranjskem pomorila že precej oseb. Skuhano sadje, zmerno uživano, ne bo škodovalo. Grižo pa dobiš tudi, če uživaš razgret premrzlo pijačo. — Pri griži se nekateri zdravijo z borovničjim žganjem, ki ga vlijejo (par žlic) v čašo kropa. Boljši je menda tako žganje, v katerem so bile črne jagode (borovnice) namočene. — Nekateri priporočajo opel obkladek, ki ga vzame bolnik ležeč v postelji, na trebuh. Obkladek naj bo namočen v krop, ki si mu prilil malo jesiha. — Dobro zdravilo je zlasti riž, ki ga opraviš, potem pa napraviš z njega pijačo. Vo-

jake baje najbolj uspešno zdravijo s črno kavo, ki je kuhana na črnem vinu. Nekateri nasvetujejo tudi čaj iz janeža, ki se mu prilije nekoliko mleka.

Kvišku . . .

Kvišku srca, o trpini, kvišku od zemljé, kjer od vekov je pripravljen srečen dom za vse!

Kvišku v duhu se popnimo od vojské — skrbi; tam je mir, ki ga na svetu več med nami ni.

Tam uteha je obilna src vseh ranjenih, in zavetje vednovarno vseh preganjanih.

Tam v naročju božjem sladko se počijemo; in moči za daljnje borbe se napijemo.

Kvišku — k Bogu — se popnimo, od stvari — svetá; tam naj bodo srečni cilji našega srcá.

Mohor Jožef, invalid.

Tedenska pratika.

Petek, 14. septembra: **Povišanje sv. Križa.** Sv. Notburga, dev., zaščitnica uslužbenk († 1313). — Sv. Kornelij, papež. — Sv. Krescencija.

Sobota, 15. septembra: **Sv. Ciprijan,** škof in mučenec († 258). — Sv. Nikomed, mučenec. — Sv. Porfirij, gledališki igralec, ki je na odru oznanjeval krščanska načela in bil mučen v Carigradu.

Nedelja, 16. septembra (16. pobinkoština): **Evanĝelij:** Jezus ozdravi vodeničnega človeka. — Sv. Kornelij in Ciprijan. — Sv. Ljudmila, mučenica, vdova († 927). — Sv. Evfemija, mučenica.

Ponedeljek, 17. septembra: **Sv. Hildegarda,** op. († 1180). — Sv. Lambert, škof. Torek, 18. septembra: **Sv. Tomaž iz Vilanove** († 1555). — Sv. Jožef Kupertin, spoznavalec.

Sreda (kvatrna), 19. sept.: **Sv. Januarij,** mučenec († 305). Pomočnik zoper kugo, potres, uimo. — Sv. Arnulf, kralj.

Četrtek, 20. septembra: **Sv. Evstahij,** mučenec. — Sv. Suzana, mučenica. — Sv. Vera (Fides).

Solnce vzhaja ob 5. uri 39 minut; zahaja ob 6. uri 10 minut.

Luna: Mlaj 16. septembra ob 11. uri 27 minut popoldne.

Sv. Katarina iz Genove.

»Nič posvetnega več, nič grešnega več!« — To so bile besede, ki se je z njimi

Katarina v 26. letu starosti povsem posvetila Bogu. Hči plemenitih staršev, bogata, lepa se je kljub temu ustavljala v svojih mladostnih letih vsemu hudemu. Prosila je zlasti božjega Zveličarja, da bi bila na kak način deležna njegovega trpljenja. Šele 13 let je bila stara, ko je že prosila, da bi jo sprejeli v samostan strogega reda; toda niso je sprejeli, ker je bila še premlada. Čez dobra tri leta so jo starši dali v zakon nekemu mladeniču, ki je bil sicer iz odlične družine, toda razuzdan. Ravnal je z njo jako sirovo, Katarina je sčasoma popustila prejšnje strogo življenje ter se jela podajati v posvetne kroge v Genovi. Končno jo je pa zopet razsvetlila božja milost, da je napravila križ čez vso lahkomišljenost in krenila na pot spokornosti. Velika njena ponižnost in ljubezen, s katero je opravljala tudi najnižja dela po bolnišnicah, je ganila tudi njenega soproga, da se je poboljšal in srečno umrl. Njena junaška srčnost in dobrodelnost je imela svoj vir v mislih na revne duše v vicah; o njih trpljenju jo je Bog sam razsvetlil, tako da je mogla o tem tudi spisati zanimivo razpravo. Po dolgi, mukepolni bolezni je umrla, stara 62 let. Popež Klemen XII. jo je prištel med svetnike l. 1737.

To in ono.

Vrednost slapov reke Niagare. Znani Niagarski slapovi so naravno čudo prve vrste. Vsako leto pride občudovat te izredne naravne in vodne lepote okrog enega milijona tujcev od daleč. Ker se pa ta vodna moč čedalje bolj izrablja tudi za industrijske namene, je izdala vlada v Newyoriku odredbe, ki omejuje vodno uporabo, da se ne bi to naravno čudo ugonobilo. Ker pa vidi velika industrija le sebe in svoj dobiček, so njeni zastopniki izračunili, koliko stanejo slapovi reke Niagare, z drugo besedo, koliko se izgubi na premoženju, ako se vodna moč ne izrabli, marveč se ustreza še dalje radovednosti občinstva. Ker je znano, koliko množine vode pada v globini v eni sekundi, ker je dalje znana tudi visokost slapov, so lahko presodili, da gre na leto v izgubo več kot tri milijone konjskih sil, torej 3 PS na enega tujca, ki obišče ta kraj. Ako cenijo vrednost konjske sile 50 dolarjev (250 kron), se zapravi v enem letu za to zabavo vsakemu obiskovalcu na ljubo 150 dolarjev (750 K). To vsoto bi moral po njih računati vsakdo plačati, ki si hoče slapove ogledati. Tega ne zahtevajo, pač pa nasvetujejo neko srednjo pot. Slapovi naj bi se uporabili v industrijske namene (za proizvajanje elektrike) šest dni v tednu, en dan naj pa služijo radovednosti obiskovalcev; drugi zopet hočejo, naj bi voda gonila električne naprave 23 ur na dan, eno ura naj bi voda drla v obliki slapov v globino. Škoda na dobičku bi se skrčila do devet dolarjev na obiskovalca. Ameriški denarni mogotci, ki jim je cvenk nad vse, bodo to gotovo tudi dosegli. Dnevi Niagarskih slapov so šteti!

Vojni pregovor. Ni vse zlato, kar se sveti, a tudi ni povsod tobaka, kjer je trafikla. — Kolikor glav, toliko krušnih kart. — Brez dela ni jela, a z delom tudi ne.

Za razvedrilo.

Premeten zdravnik. A.: »Kako je postal dr. Mazovič tako znan?« — B.: »To je tako: Kadar kdo umrje, razglasi po časopisih, da ga on ni zdravil.«

Izkaženo veselje. A.: »Izprva sem se zatega križca prav veselil, — sedaj me pa že jezili.« — B.: »Zakaj pa?« — A.: »Zato, ker me vsakdo vpraša, zakaj sem ga dobil.«

Radovedni Jožek. »Oče, zakaj pa se pravi «časih oštarija, včasih pa gostilna?» — Oče: »Oštarija se pravi, če nobenega gosta ni, in gostilna, če nobenega oštirja ni.« — Jožek: »Kaj pa če nobenega ni?» — Oče: »No, to je taberna.« — Jožek: »Kaj pa, če sta gost in oštir?» — Oče: »I no, potlej se temu pravi: hotel, Zdaj pa tiho bodi pa molči, poba sitni!»

V šoli. Katehet (pri obravnavi o izvirnem grehu na konci) — »Potem ko sta jedla prepo-vedani sud, sta se zatekla k figovemu drevesu, kjer sta se skrila in si naredila iz njegovega perja obleko.« Katehet opazi, da mali žanček ne poslušaja ter ga vpraša: »Žane, kaj je bilo figovo drevo?» — Žanček: »Prva gvančna štacuna v raj!»

Najnovejše.

Zmeda na Ruskem. General Kornilov je pozval Kerenskoga, naj mu izroči vso vojaško in civilno oblast, da bo sestavil novo vlado po svoji volji. Kerenski je smatral ta poziv za začetek protirevolucije, zato je odstavil Kornilova in izročil vrhovno poveljstvo nad armado generalu Klembovskemu. Nad Petrogradom in okolico je proglasil vojno stanje.

Umor. Dne 9. septembra zvečer so napadli v Malemvrhu (Prežganje pri Litiji) roparji (najbrž dezertarji) gospodarja Antona Skubic, ga ustrelili in oropali. Po ondotnih hribih se klatijo že pol leta sumljivi ljudje ter kradejo živila in prešiče iz hlevov.

Vprašanja in odgovori.

I. V. — Litija. Če se prav pomisli, je res je, da vsi trpimo v teh neznošnih okoliščinah; malo manj — recimo — tisti, ki imajo dovolj zemljišča, ker nimajo toliko skrbi za vsakdanji živež. Med delavstvom jih je gotovo prav veliko, ki se jim je res čuditi, kako morejo izhajati, če imajo nekateri pač trikrat večje dnevnine, kot pred vojsko. Med različnimi stanovci so uradniki po mestih z obilnimi družinami v resnici stradali in še stradajo, kajti podražilo se je vse do 100, 200, 400 in še več odstotkov, plača pa je bila vedno ista razen neznatne podpore. Šele zadnji čas so jim dovolili znatnejše vojne čoklade. — Uredništvo vsem bralcem ne more ustreči. Vsakdo, ki kaj zapiše, presoja seveda večinoma razmere domačega kraja, kar pač vselej nima splošne veljave; a urednik ne more vsega prevreči.

T. K. Samatorica. Prošnjo Vam morajo vrniti ter povedati razloge, zakaj ni ugodno rešena. Vprašajte pri županstvu, če je bila sploh odposlana. Če treba, se smete obrniti na deželni odbor. (Deželni svetnik dr. Dermastia.)

A. H. — Istra: Po naši sodbi pogodba velja in bi tudi sodišče odločilo v Vašem smislu. Ne vemo pa, če bi seno v slučaju tožbe ne bilo oddano in vojaške namene po maksimalni ceni.

J. V. — Jelšane: Časopisov v Ameriko ne moremo več pošiljati.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 5. septembra: 57, 31, 85, 71, 72.
Dunaj, 7. septembra: 24, 4, 64, 81, 49.

Usako kontrolno blagajno
ki je ne rabite, lahko prodaste sedaj pri National Registrar Kaszen G. m. b. H. na Dunaju VII, Siebensterngasse 31.

Agitirajte za 'Domoljuba'

Kupi se srednja kmetija
v lepi legi blizu železnice, z vsem gospodarskim orodjem in živino, ako je zvraven. Ponudbe pod »Kmetija 2157«.

SKRIVALNICA.

Za mlad želodček sadje posebno zdaj ko glad je — vabljivo je postalo.
»Kaj, ko bi se pač dalo na vrt sosedov priti in jabolk se navžiti?«
premišlja Mihec zviti.
Res zmuzne se med drevje, potegne za vejvice in trga hlastno sadež poredni mali kračež. Ga spazi sosed hitro in vzame krepko vitro, da z njo ostró nabíča porednega tatliča.
Prijazno prej mu reče, naj urno k njemu teče: »mu nekaj je prinesel, bo laglje sadje tresel.«
Kaj meniš, dragi bralec, in slike ugibalec:
Li deček mu verjel je?
li udarce šibe štel je?

Preklic.

Podpisana prekleciem vse obkrovanje o Antenn Oblak iz Žirovskega vrha štev. 13. češ da je on razsikal gade in jih vrgei v korito z namenom, da bi poginila moja živina, in izjavljam, da na vsem tem ni prav nič resnice.

Marija Milnar, Žirovski vrh 34.

Advetnik dr. Ignac Malnerič
naznanja, da je
otvoril
svojo pisarno v Črnomlju
v lastni hiši.

Le 2K 15h stane pri nas najmanjši fot. aparat »Omega«, vel. slike 4 x 4 kmp. z malo opremo z natanč. navod. za začetnike. Kamera za učence, za plošče in filme, posebno primerna za začetnike, vedno pripravlj., solidno delo, zapora za daljše in momentne posnetke, oster akromat, objektiv, temna plošča in vse potrebno kmp. v kark. s kovin. kaseto in navodilom vel. 4 1/2 x 6 K 22-80, vel. 6 x 6 K 31-20. Zaklopna omara za vojaštvo, za plošče in filme, krogna oblika vel. 4 1/2 x 6 K 43-20; vel. 6 x 6 K 50-40. »Brojna kamera« kmp. z malo opremo in 1 porabno navodilo K 33-90. Dober stranski zaslužek, ker so slike gotove v 1 minuti. Pošilja po povzetju. Poština 1 K. Export »Perfekt«, Dunaj VII. Neustiftg. 137/162. Najboljši izvor, cenik zastoj. 2181

Čudovito šilo za šivanje le K 3*90

Naše čudovito ročno šilo za šivanje šiva tako naglo prešivne vbođe kot šivalni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam izprati in šivati usnje, raztegne čevlje, knjiško ovrmo, kožuho, preproge, pogrnjala za vozove, sote, klobočevino, plašče za koleca, vreče, platje in vsako drugo močno blago. Dobrota za rokodelce, kmete in vojake. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vporaba, jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pism. Cena kmp. šila s silanecem 4 različni šivankni in porabni navodilom K 3,90, 3 kosi K 11 — 5 kosov K 18 — Pošilja po povzetju, (na boljši prohi pred plačilo.)

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiesgasse 13-404.

Izšla je in se dobiva skoro po vseh trgovinah

Družinska Pratika

za leto 1918

s podobo sv. Družine.

Cena izvodu 40 vin.

Segajte po nji in zahtevajte jo povsod!

Kdo potrebuje gnoj?

Na Viču — Glincah se odda v izpraznitev greznica in smetna jama v hiši št. 214. Kdor želi jasno izpraznjevati, naj se oglasi v prodajalni Konzumnega društva, ravnotam.

Ročni mlin za zдроб in moko!

Cena 150 kron.

Teža približno 16 kg.

Mlin se razpošilja opremljen z utežnim kolesom in lakiranim vsipalnikom, kakor je razviden na sliki. Teža mlina je približno 16 kg. — Cena v tovarni na Dunaju danes 150 K, plačljivo v naprej brez odbitka; zavijanje in poštnina se računata separatno. — Mlin melje troje vrst izdelka, debeli zдроб, fini zдроб in fino moko in zmelje v uri približno 20 kilogramov pridelka. — Mlin se nabavlja pri:

D. Stucin, Dunaj 18. Bez., Höhnegasse 4.

(Dopisuje se slovensko.)

novi cenik
s koledarjem in vsaj štiri urami po najnižjih cenah. Tudi po pošti zastonj. Na obilni obisk v Ljubljani 449 vabi

F. ČUDEN
Ljubljana, Prešernova ulica št. 1.

St. 307. Srebrni peštan v 5 zvoznih barvah emajliran K 3-60.
Cena brez povilika.

KUPIM

bukovo oglje od enega vagona kg 10.000
bukova drva od 5 sežnjev (20 metrov) naprej.

Plačilo naprej ali povzetje. Presim ponudbe. **JAKOB TAUGER**, trgovec z ogljem in drumi, TRST.

Jaz Ana Csillag

s svojo 135 cm dolgimi orjaškimi Lorelei klobi lasmi, ki sem jih dobila po 16 mesecih rabi pomada, ki sem jo zaslula sama. To je edino sredstvo proti izpadanju las, za njih rast in n-povečanje, za ojačitev lasišča, pri moških kronko pospešuje rasti brade, in se po kratki dobi daje lažem in bradi naravni blek in polnost, in jih varuje pred nezgodnim osivljenjem do najvišje starosti.

Levica: po K 6.—, K 10.— in K 15.
Po pošti se pošilja vsak dan po vsaki zvezi s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice, kamor je naslavljati vsa naročila.

Rua Csillag, Dunaj I, Kohlmarkt 11.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

Sijajno bodočnost

malo turške in nove srečke avstrijskega Rdečega križa vsled njihove vedno zvišujoče se denarne vrednosti! Vsaka srečka sadene Glavna dobilka 2107

1.000.000 kron!

Natančno polasnilo z igračnim načrtom razpošilja brezplačno: Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Vajenec od 13 do 14 let star se sprejme v sedlarsko obrt pri Fran Wisjan-u, izdelovalec vozov, Kolodvorska ulica 25, Ljubljana.

Suhe gobe (jurčke)
lepo sušene kakor tudi prazne vreče, brinjevo olje, lesnike in orehe

kupuje po najvišjih dnevni cenah

M. Rant, Kranj
prva eksportna trdka deželnih in gozdnih pridelkov. 2092

Zastarele lišaje, srbečico, garje ozdravite v najkrajšem času popolnoma samo z rjavim mazilom znamke:

„Antimilbin“

Ena doza zadostuje za popolno ozdravljenje ter stane 4 K. 2135

Lekarna pri „Mariji Pomagaj“ v Vipavi, Notranjsko.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne neozgodne in jamske zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, otroških doh, rentna in ljudska neozgodna in jamske zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Najugodnejši pogoji za vojno zavarovanje.

Stanje zavarovanega kapitala K 175.000.000—
Stanje garancijskih fondov K 55.000.000—

Zavod temelji na vzajemnosti. — Prospekti zastonj in poštino pristo. Spoznajni zastopniki so sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji. 1832

Framydol je sredstvo za pomlajevanje las, ki rdeče, sive in sive lasi in brade za trajno črno pobarva. 1 steklenica s poštnino vred K 2-70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo pordeči bleda lica. Učinek je čudovit. 1 steklenica s poštnino vred K 2-45. Povzete 85 vinarjev več. Naslov za naročila: **JAN GRÖLICH**, drogerija pri angeli, Brno 641, Morava. 2525

Avtomatična past

za podgane K 5-80, za miši K 4-00, love brez nadzorstva do 40 živali v eni noči, ne zapuste nikake sledi in se same zopet nastavijo. Past za šurke „Rapid“ vjame na tisoče šurkov v eni noči, po K 5-70. Past za muhe „Neva“ komad K 2-80. Povsod najboljši uspehi. Mnogo zahvalnic. Pošilja se po povzetju ali proti predplačilu. Poština 80 v. Izvoz. trvd. **Tintner**, Dunaj III., Neulingg. 26-L.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrirana zadruga z nemercijeno zvezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

4 1/4 %

Razaroni zakladi znašajo okroglo en milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

Vloge v „Ljudski posojilnici“ so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v tujini.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

„Ljudska posojilnica“ sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Vojna zapesna ura
natančno regul. in re-
dpa. Nikal ali jeklo K 12-
18-20.- s radij. svetiln. kazal. K 16-
20.- 24- v sreb. okr. K 18-
24.- 28.- s rad. svetiln. kaz. K 20.- 24.- sreb. cap. ura na elast. K 20.- 25.- 40.- 14 k. zlate zapesna ura na elast. K 100.- 120.- 140.- štetno pismeno jamstro v povzetju. Nikal riske! Zamena zlota ali denar nazaj.

Prva tovarna ur JAN KONRAD
e. in kr. dvorni založnik Bržič št. 1555 (Češko.)
Na željo se vsakomur zastoj, pošlje moj glavni cenik,

Zastoj dobi vsak na željo

rad, glavni kazaloz ur, srebrnine, zlatine, godbenih predm. Violine in više. Dobro har. po K 14, 20, 25, 16, 25, 35, 20, harmonike po K 70, 80, 100, 120; švrsne harmonike po K 150, 200, 240, 280. Zamena dovoljna ali denar nazaj. Pošljat. po povzetju zli predplačilu. Nazpošiljalnica.

JAN KONRAD, c. i. kr. dver.
des. West (Briz) št. 1750, Češko.

Kuverte s firmo, pisma, račune itd.

izvršuje natančno po naročilu

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Ustanovljeno l. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg šte. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848 40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

Suhe gobe,

vrno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje **SEVER & UREANIC**, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

!! Ako še nista, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

Razpošilja se po povzetju Neugajajoče **zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zastoj in poštne prosto.

- St. 99410 kovinasta anker Roskopf ura K 12'40
- > 99449 Roskopf ura, grav. močna, 2 pokrova K 16'80
- > 99600 Radijska žepna ura ponoči sveteča K 16'20
- > 99865 kovinasta verižica K 1'60
- > 99645 Uhani amer. double zlato K 3'40
- > 99022 Srebrni rožni venec K 9'50

Lasno znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasno protokolirana tovarna ur v Sviki

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.